

Fraaie aanwinst voor Friese vloot van ronde jachten

ZATERDAG 14 mei 1966 werd in Drachten een boeier te water gelaten, die waarschijnlijk de kleinste boeier is die ooit in staal werd gebouwd. Aan de bouw van het stalen casco, dat omstreeks 1962 te Hasselt (Ov.) klaar kwam, en de te waterlating in 1966 te Drachten is een hele geschiedenis verbonden.

Omstreeks 1956 kocht de oudschipper J. J. Kuiper te Hasselt het oude houten Friese jacht *Lutské* (ex-*Bestevaer*), waarvan werd verondersteld dat dit scheepje in 1905 door scheepsbouwer Lantinga te IJlst was gebouwd. Een van de vorige eigenaren, de heer Schermer te Arnhem, van de *Bestevaer* had al eerder door de inmiddels 72 jaar geworden Lantinga een nieuw Fries jachtje laten bouwen overeenkomstig het oorspronkelijk model. De oude ontakelde *Bestevaer* kwam bij hem voor de wal te liggen. Lantinga nam een duik in het vooronder en verklaarde dit Friese jachtje niet te hebben gebouwd. Een publikatie hierover verscheen in de *Waterkampioen*, jaargang 1953, pagina 595.

Lantinga bouwde, evenals een halve eeuw geleden, „op het oog”. In de schuur werden twee stokken in de grond gestoken. De afstand tussen de stokken werd de lengte van de nieuwe *Bestevaer* tussen voor- en achterstevan. Over de grootste breedte van de oude *Bestevaer* werd een riem gelegd en daarop de breedte afgemeten; dat kwam uit op 2,46 meter. Ook de spanten werden op het oog gemaakt. Later bleek er vier centimeter verschil tussen de oude en de nieuwe *Bestevaer*. Het gereedschap bestond uit: een zaag, een paar schaven, wat

Foto's links en hiernaast: het stalen boeiertje Frisia tijdens de eerste proefvaart.
(Foto A. Veenema)

boren, een dissel en een hamer.

De oude Bestevaer werd door diverse latere eigenaren weer wat opgekalefaterd en belandde na veel omzwervingen onder de naam Lutske in de kop van Overijssel en zo werd de heer Kuiper te Hasselt eigenaar. De nieuwe eigenaar kwam voor de keus te staan het jachtje een grondige restauratie te laten ondergaan of het in staal na te bouwen. Daar zijn zoon, van beroep monteur, al eerder bewezen had een verdienstelijk plaatwerker en lasser te zijn, werd door vader en zoon besloten het jachtje na te bouwen en het daarbij tevens van een kajuit te voorzien, waardoor een mooi boeiertje kon ontstaan. De oude Bestevaer stond voor de tweede maal model.

Met een grote dosis liefde voor dit werk en een vakmanschap, waarop vele gevestigde casco-bouwers jaloers kunnen zijn, werd door vader en zoon Kuiper een fraai stalen boeiertje gebouwd van ruim zes meter over de Stevens bij 2,60 meter. Kuiper jr. had hiermee tevens bewezen een rond schip te kunnen bouwen, anders gezegd: hij had met succes de gildeprouf afgelegd.

Een schip dat rond is heeft nergens stilstand. Dit betekent dat in de lijnen van de romp nergens iets recht mag lopen. Dit is de eerste eis waaraan bij de bouw van een boeier moet zijn voldaan. Aan dit eerste „gebod”, maar ook aan de overige negen, voldoet het stalen boeiertje te Drachten.

De volgende stap van Kuiper jr. was niet zo verwonderlijk: scheepsbouwer worden. Hiervoor is geld nodig en er zat niets anders op dan het

casco te verkopen. De opbrengst vormde mede het beginkapitaal van de huidige Jacht- en Scheepswerf Kuiper te Giethoorn, die gespecialiseerd is in het ontwerpen en restaureren van ronde en platbodemjachten. In dit verband is ook nog vermeldenswaard dat Kuiper voor eigen gebruik een ijzeren snik heeft aangeschaft, vermoedelijk in 1893 als een van de eerste ijzeren snikken door Van Manen in Berlikum (Fr.) gebouwd. Een gelukkige omstandigheid is geweest dat via Hagewoud in Meppeel architect G. Groenewoud te Drachten eigenaar werd van het casco. Onder zijn leiding werd dit afgewerkt tot een boeiertje zoals er maar weinig zijn.

De laatste jaren zijn er vele schepen aan de Friese vloot toegevoegd. We moeten ver in de geschiedenis teruggaan voor we daarbij een stalen boeier vinden; enerzijds omdat maar weinig cascobouwers van nu een rond schip kunnen bouwen, anderzijds omdat er weinig boeiers in staal worden en werden gebouwd. Algemeen wordt aangenomen dat de Friese scheepsbouwers het in de tijd van de houten scheepsbouw een soort heiligschennis vonden om een

boeier in staal te bouwen.

Onder het toezien van architect Groenewoud heeft een klein groepje vakkundigen het casco tot een bijzonder fraai geheel afgewerkt. Dit is gemakkelijker geschreven dan gedaan. Het aftimmeren van zo'n casco betekent een schip in een schip bouwen. Er moest daarbij ook een beroep gedaan worden op de oudere generatie. Dit waren de heren Rijpkema te Terhorne en Vermeer te Leeuwarden, beiden dik in de zeventig, die respectievelijk zorgden voor het beeldhouwwerk (tweehonderd uren) en het aanbrengen van het bladgoud. De heren Otter jr. en De Vries, beiden te Drachten, verzorgden respectievelijk de betimmering en het schilderwerk. De firma Molenaar te Grouw vervaardigde de zeilen, Kuipers te Sneek mast en rondhouten. Zij allen hebben het hunne bijgedragen aan deze fraaie aanwinst, die onder de naam Frisia de aandacht zal trekken van menige liefhebber op of aan het water.

De historie van de oude Bestevaer bevat voor schrijver dezes een aantal vraagtekens. Het zou interessant zijn te weten of dit scheepje nog in de vaart is. L. KAMMINGA